

**#MESVISI: SIEKIANT
EFEKTYVAUS ATSAKO Į
NEAPYKANTOS
NUSIKALTIMUS IR
NEAPYKANTOS KALBĄ
LIETUVOJE**

KONFERENCIJOS PROGRAMA

**#MESVISI:
PROMOTING
EFFECTIVE RESPONSE
TO HATE CRIME AND
HATE SPEECH IN
LITHUANIA**

CONFERENCE PROGRAMME

Pastaraisiais metais Lietuvoje pastebimas tendencingas užregistruojamų neapykantos nusikaltimų mažėjimas – 2019 metais nusikalstamų veikų pagal BK 170 str. buvo užregistruota net 950 proc. mažiau negu, pavyzdžiui, 2012 metais. Nors beveik 10 kartų sumažėjęs registruotų nusikalstamų veikų skaičius gali liudyti apie teigiamą pažangą kovojant su neapykantos nusikaltimais, nevyriausybinių organizacijų įspėja, jog statistika neatspindi tikrosios situacijos. Anot specialistų, nuo neapykantos nusikaltimų nukentėję asmenys nėra linkę pranešti apie panašaus pobūdžio nusikaltimus, kurie lieka „pilkojoje zonoje“. Be to, egzistuoja nusikalstamų veikų kaip neapykantos nusikaltimų kvalifikavimo problema, galimai iškreipianti tikrąją neapykantos nusikaltimų situaciją Lietuvoje.

Tarptautinės konferencijos tikslas – atkreipti politikos formuotojų bei sprendimus įgyvendinančių institucijų dėmesį į būtinybę veiksmingai reaguoti į neapykantos nusikaltimus bei neapykantos kalbą Lietuvoje.

Konferencijos uždaviniai:

- Pristatyti nacionalinės apžvalgos rezultatus bei keistis gerąja praktika;
- Stiprinti NVO, valstybės institucijų bei suinteresuotų asmenų bendradarbiavimą, siekiant veiksmingiau kovoti su neapykantos nusikaltimais;
- Skatinti diskusijas apie tikrąją neapykantos nusikaltimų padėtį Lietuvoje, ieškoti galimų sprendimų;
- Keistis idėjomis bei praktika, kaip kovoti su neapykantos nusikaltimais vietos bendruomenės, bei instituciniu lygmeniu;
- Suteikti balsą asmenims, nukentėjusiems nuo neapykantos nusikaltimų;
- Atkreipti valstybės institucijų dėmesį į efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus būtinybę.

Norintys dalyvauti kviečiami registruotis ir pasirinkti diskusijas, pažymėtas „Neapykantos nusikaltimų konferencija“: https://bit.ly/nztf_reg
Renginio dieną konferenciją galėsite stebėti www.nztf.lt/svetaineje.

Konferencija rengiama Europos žmogaus teisių fondui įgyvendinant projektą #MesVisi. Projekto partneriai – Lietuvos žmogaus teisių centras, Lietuvos policijos mokykla ir Žmogaus teisių stebėjimo institutas.

The number of reported hate crimes in Lithuania has fallen significantly in the recent years. The year 2019 marked a new low of reported criminal offences in the country – down by 950% compared to 2012. This significant decline of reported hate crimes may indicate the progress in tackling this problem. However, NGOs warn that the hate crime statistics do not reflect the real situation in Lithuania. Specialists suggest that victims of hate crime are reluctant to report incidents that appear to be in the 'grey area'. Furthermore, the misconception and mislabelling of these crimes may create statistical fallacies for hate crime in the country. Generally, hate crimes are characterised as criminal offences where the motive of hatred is implicit.

The aim of the conference is to draw attention of policy makers and decision-implementing bodies to the need to effectively respond to hate crimes and hate speech in Lithuania.

Conference objectives:

- Present the findings of national research on hate crime and hate speech in Lithuania;
- Encourage collaboration between NGOs, local authorities, and other interested parties in tackling hate crime;
- Promote discussion about hate crime and the real the extent of it in Lithuania and explore possible tools for action;
- Share ideas and good practices for tackling hate crime on a community and institutional level;
- Give victims of hate crimes a voice;
- Highlight the need for national authorities to take more effective measures to combat hate crime.

Please register by clicking on the following link and selecting the discussion marked "Hate Crime Conference": <https://forms.gle/p44jfoukyEtg4vcE8>
On the day of the event, the conference will be broadcasted on the website <https://nztf.lt/en/>.

The conference is a part of the project #MesVisi. Project consortium consists of the European Foundation of Human Rights, the Lithuanian Centre for Human Rights, the Lithuanian Police School, and the Human Rights Monitoring Institute.

KONFRENCIJOS DALYVIAI

Pijus Beizaras yra fotografas, LGBT bendruomenės narys bei žmogaus teisių aktyvistas. P. Beizaras kartu su Mangirda Levicku apskundė Lietuvos teisėsaugos veiksmus tiriant neapykantos kurstymą internete Europos Žmogaus Teisių Teismui, kuris pripažino, jog Lietuvos teisėsauga nepagrįstai diskriminavo pareiškėjus dėl jų seksualinės orientacijos.

Ieva Giedraitė yra Vilniaus Universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų dėstytoja ir tyrėja, besidominti Lotynų Amerikos regiono politika bei ES išoriniais santykiais. Taip pat, Ieva dirba kaip laisvai samdoma tyrėja bei vertintoja, prisidedanti kuriant ir vertinant projektus ir programas žmogaus teisių, socialinės politikos ir žiniasklaidos srityse įvairiose Europos bei Lotynų Amerikos šalyse.

Agnė Greblikaitė yra Kauno apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Viešosios tvarkos valdybos Bendruomenės pareigūnų veiklos skyriaus viršininkė. Policijoje dirba 23 metus. Jau daugiau kaip 5 metus vadovauja bendruomenės pareigūnams. Su nusikaltimų prevencija susiduria kiekvieną dieną – tai yra pagrindinė A. Greblikaitės darbo funkcija. Šiuo metu darbe nemažas dėmesys yra skiriamas neapykantos nusikaltimų prevencijai.

Monika Guliakaitė yra teisininkė, Europos žmogaus teisių fondo projektų vadovė. Fonde ji rengia alternatyvias ataskaitas tarptautinėms organizacijoms, koordinuoja į neapykantos nusikaltimų prevenciją nukreiptus projektus, teisėsaugos institucijoms teikia pareiškimus dėl neapykantą kurstančių komentarų, konsultuoja klientus žmogaus teisių pažeidimų klausimais. M. Guliakaitė priklauso Darbo grupei veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, kuri įkurta prie Vidaus reikalų ministerijos.

CONFERENCE SPEAKERS

Pijus Beizaras is a photographer, a member of the LGBT community and a human rights activist. P. Beizaras, together with Mangirdas Levickas, applied to the European Court of Human Rights regarding the actions of Lithuanian law enforcement in investigating incitement to hatred on the Internet. The court found that Lithuanian law enforcement had unreasonably discriminated against the applicants on the basis of their sexual orientation.

Ieva Giedraitė is a lecturer and researcher of International Relations and Political Science at Vilnius University who is interested in Latin American regional policy and EU external relations. Ieva also works as a freelance researcher and evaluator who contributes to the development and evaluation of projects and programs in the fields of human rights, social policy, and media in various European and Latin American countries.

Agnė Greblikaitė is the Head of the Community Officers' Activity Division of Kaunas County Police Headquarters. She has been working for the police for 23 years. For more than 5 years, A. Greblikaitė has been leading community officers. The main function of A. Greblikaitė's work is crime prevention. Currently, a lot of attention is paid to the prevention of hate crimes

Monika Guliakaitė is a lawyer and project manager of the European Foundation of Human Rights. M. Guliakaitė prepares alternative reports for international organisations, coordinates projects aimed at the prevention of hate crimes, submits reports to law enforcement authorities regarding hate speech, and advises clients on human rights violations. She belongs to the Working Group for Promoting an Effective Response to Hate Crimes and Hate Speech in Lithuania, which was established under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania.

Aurelijus Gutauskas yra Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas, teisėjas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorius. Turi beveik dvidešimt penkių metų mokslinio-pedagoginio darbo stažą dėstant įvairius baudžiamosios teisės kursus ar vedant mokymus lietuvių ir anglų kalbomis. Taip pat yra stažavęsis ir kėlęs kvalifikaciją įvairiose užsienio valstybėse. Pagrindinės domėjimosi sritys yra nacionalinės ir tarptautinės baudžiamosios ir baudžiamojo proceso teisės taikymo problemos. Yra paskelbęs per 50 mokslinių straipsnių, išleidęs vadovėlių bei monografijų (vienas ir su bendraautoriais) lietuvių ir kitų užsienio valstybių kalbomis aktualiomis baudžiamosios justicijos temomis.

Aleš Gião Hanek (Čekija) yra Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) neapykantos nusikaltimų pareigūnas, prie organizacijos prisijungęs 2013 m. Prieš tai Aleš neapykantos nusikaltimų klausimus sprendė nacionaliniu lygmeniu, dirbdamas su tikslinėmis bendruomenėmis. Jis turi politikos mokslų bei lyginamosios konstitucinės teisės diplomus. Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biure Aleš yra atsakingas už stebėseną, gebėjimų stiprinimą ir strateginį darbą su neapykantos nusikaltimais, įskaitant INFAHCT programą, skirtą pagerinti nacionalinį neapykantos nusikaltimų duomenų rinkimą. Jis taip pat dirba su neapykantos nusikaltimų aukomis, yra atsakingas už ODIHR metinių ataskaitų rengimą (hatecrime.osce.org). Aleš yra patyręs instruktorius ir turi daug žinių taikant tarptautinius neapykantos nusikaltimų požiūrius nacionaliniams kontekstams.

Aurelijus Gutauskas is the chairman of the Criminal Division of the Supreme Court of Lithuania, a judge and professor at the Faculty of Law at Vilnius University. He has almost 25 years of scientific-pedagogical experience in teaching various courses on criminal law and conducting training courses in Lithuanian and English. He has completed traineeships and advanced training courses in various foreign countries.

The main areas of interest of A. Gutauskas are the problems of application of national and international criminal and criminal procedure law. He has published over 50 scientific articles, textbooks and monographs (alone and with co-authors) in Lithuanian and other languages on relevant topics of criminal justice.

Aleš Gião Hanek is ODIHR's Hate Crimes Officer, who joined the OSCE/ODIHR in September 2013. Before, Ales dealt with hate crime issues on a national level, working with targeted communities. With a professional background in security and diplomacy, he holds degrees in Political Science and Comparative Constitutional Law. In ODIHR, Ales is responsible for monitoring, capacity-building and policy work on hate crime issues, including INFAHCT – a programme to improve national hate crime data collection, and ODIHR's work on support for hate crime victims. He is also in charge of the compilation of ODIHR's annual hate crime reporting at hatecrime.osce.org. Ales is an experienced trainer for diverse audiences and has broad experience customising international approaches to hate crimes to varied national contexts.

Paul Iganski yra Lankasterio universiteto (JK) Teisės mokyklos profesorius emeritas. Londono ekonomikos mokykloje įgijo socialinės politikos daktaro laipsnį, du dešimtmečius jis tyrinėjo, rašė ir dėstė neapykantos nusikaltimų žalingo poveikio tema, taip pat bendradarbiavo su politikos bei pilietinės visuomenės organizacijomis. Jo tyrimais siekiama didinti supratimą apie nukentėjusiųjų bei nusikaltėlių paramos poreikius visoje Europoje.

P. Iganski yra bendradarbiavęs su daugybe nevyriausybinų organizacijų, tarp kurių Europos tinklas prieš rasizmą (ENAR), mažumų teisių organizacija „Minority Rights Group International“, RAA Sachsen (Vokietija), Kampanija prieš homofobiją (Lenkija). Jis yra organizacijos „Žurnalistai už toleranciją“ garbės narys. Neseniai ESBO misija Skopjėje pavedė jam sukurti bei atlikti pirmąją neapykantos nusikaltimų apklausą Šiaurės Makedonijos Respublikoje. 2019-2020 metais Rumunijos lygių galimybių institucijos užsakymu P. Iganski vedė seminarus apie neapykantos kalbą ir neapykantos nusikaltimus policijos pareigūnams, žandarams, prokurorams ir teisėjams. 2020 m. kaip išorės ekspertas jis konsultavo ESBO Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biurą rengiant leidinį „Suprasti neapykantos nusikaltimų aukų poreikius“.

Goda Jurevičiūtė yra Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovė. Organizacijoje ji daugiausiai dirba su projektais, susijusiais su neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos prevencija: atlieka tyrimus, rengia ir veda mokymus, konferencijas ir seminarus šia tema, taip pat priklauso Darbo grupei veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, kuri įkurta prie Vidaus reikalų ministerijos.

Paul Iganski is Emeritus Professor, Lancaster University Law School, UK. Awarded with a PhD in Social Policy by the London School of Economics, for two decades Paul has been researching, writing, teaching, and cooperating with policy and civil society organisations on the harmful impact of hate crime. His research aims to raise awareness about the support needed by the victims and offenders of hate crime from governmental and non-governmental organisations across Europe.

Paul has collaborated with many NGOs internationally, including the European Network Against Racism, Minority Rights Group International, RAA Sachsen, and Campaign Against Homophobia. He is an honorary member of Journalists for Tolerance (www.j4t.by). Most recently, he was commissioned in 2018-19 by the OSCE Mission to Skopje to design and report on the first-ever hate crime survey in the Republic of North Macedonia. In 2019-20 he was contracted by the Romanian equalities body, Consiliul National pentru Combaterea Discriminariilor, to deliver training workshops on hate crime and hate speech for the police, gendarmes, prosecutors and judges. In 2020, he served as an external expert consultant for the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights publication Understanding the Needs of Hate Crime Victims.

Goda Jurevičiūtė is the project manager of the Human Rights Monitoring Institute. She mainly works on projects related to the prevention of hate crimes and hate speech. She conducts research, as well as organises and leads trainings, conferences and seminars on this topic. She also belongs to the Working Group for Promoting an Effective Response to Hate Crimes and Hate Speech in Lithuania, which was established under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania.

Giedrius Kanapienis yra Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Veiklos analizės ir kontrolės valdybos Analizės skyriaus vyriausiasis tyrėjas, teikiantis siūlymus dėl policijai nustatytų uždavinių įgyvendinimo kryptių formavimo, vykdamas policijos įstaigų veiklos padalinių veiklos procesų analizę ir organizuojantis pažangiausių policijos veiklos valdymo modelių diegimą, dalyvaujantis rengiant teisės aktų projektus. Nuo 2015 m. specializuojasi neapykantos nusikaltimų srityje, dalyvavo įvairiuose nacionaliniuose ir tarptautiniuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose. 2016-2018 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) vadovaujamo pogrupio „Metodikos neapykantos nusikaltimams fiksuoti ir duomenims apie juos rinkti“ narys. Vienas iš kvalifikacijos tobulinimo programos „Pareigūnų veiksmams neapykantos nusikaltimų atvejais ir prevencinė veikla užkardant neapykantos nusikaltimus“ rengėjų. Vidaus reikalų ministro sudarytos Darbo grupės „Veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti“ narys.

Živilė Kropaitė yra žurnalistė, LRT televizijos bei radijo laidų vedėja.

Viktor Kundrák yra Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) neapykantos nusikaltimų pareigūnas, prie organizacijos prisijungęs 2018. Įgijęs teisės bei žmogaus teisių ir demokratizacijos magistro laipsnius, Viktoras yra organizacijos teisininkas, turintis daugiau nei dešimt metų profesinę patirtį. Jis dirbo „Amnesty International“ ir Čekijos vyriausybės atstovo patarėju Europos Žmogaus Teisių Teisme bei Jungtinių Tautų organizacijoje. Viktor yra parašęs straipsnių tiek apie neapykantos nusikaltimus, tiek apie neapykantos kalbą, vedė mokymus policijos pareigūnams, prokurorams ir teisėjams bei palaikė vyriausybės pastangas įgyvendinti tarptautinius įsipareigojimus nacionaliniu lygmeniu, įskaitant įstatymų leidybą. Jis atsakingas už kasmetes ODIHR neapykantos nusikaltimų ataskaitas (hatecrime.osce.org) bei vadovavo PACT (Prosecutors and Hate Crimes Training) mokymų programai, skirtai pagerinti nacionalinį neapykantos nusikaltimų duomenų rinkimą.

Giedrius Kanapienis is the Chief Investigator of the Activity Analysis and Control Board of the Police Department under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania. He makes proposals on the directions for the implementation of the tasks set for the police, conducts the analysis of the activity processes of the activity units of the police institutions and organizes the implementation of the most advanced police activity management models, participates in the preparation of draft legal acts. Since 2015, he has been specialising in the field of hate crimes, has participated in various national and international training courses. In 2016-2018, he was a member of the subgroup “Methodologies for recording and collecting data on hate crimes” led by the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). G. Kanapienis is one of the organizers of the training program “Actions of Police Officers in Cases of Hate Crimes and Activities in Preventing Hate Crimes”. He also belongs to the Working Group for Promoting an Effective Response to Hate Crimes and Hate Speech in Lithuania, which was established under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania.

Živilė Kropaitė is a journalist, TV and radio host at the Lithuanian National Radio and Television (LRT).

Viktor Kundrák has been ODIHR’s Hate Crimes Officer since February 2018. With master’s degrees in law, and human rights and democratisation (E.MA), Viktor is an internal human rights lawyer with more than ten years of professional experience. He has previously worked for Amnesty International and as an adviser to the Czech Government Agent before the European Court of Human Rights and the UN Treaty Bodies. Viktor is a published author on both hate speech and hate crimes, he has trained police officers, prosecutors and judges, as well as supported governments’ efforts to implement their international obligations at the domestic level, including through legislation and policy-making. He is responsible for ODIHR’s annual hate crime reporting at hatecrime.osce.org and has led the Prosecutors and Hate Crimes Training (PAHCT) programme.

Dovilė Murauskienė yra teisininkė, advokatų kontoros Glimstedt advokatė, MRU Teisės mokyklos lektorė. Dovilės Murauskienės mokslinio domėjimosi sritis apima procesus, kuriuose dalyvauja pažeidžiami proceso dalyviai.

D. Murauskienė daugiau nei penkerius metus aktyviai dalyvauja diskusijose, veda mokymus temomis, susijusiomis su neapykantos kalba, saviraiškos laisve, nukentėjusiųjų teisių apsauga ir interesų gynimu. Praktinėje veikloje Dovilė Murauskienė gilinasi į nukentėjusiųjų teisių apsaugą, žalos atlyginimo klausimus, teisinį atstovavimą „baltųjų apykaklių nusikaltimų“ procesuose.

Dovilė Murauskienė is a lawyer, Senior Associate at Glimstedt law firm, and a lecturer at the MRU Law School. D. Murauskienė's field of research includes proceedings involving vulnerable persons. For more than five years, Dovilė Murauskienė has been actively participating in discussions, leading training courses on topics related to hate speech, freedom of expression, protection of victims' rights and advocacy. In her practical work, Dovilė Murauskienė delves into the protection of victims' rights, compensation issues, and legal representation in 'white-collar crime' proceedings.

Shane O'Curry yra bendruomenės plėtros ir žmogaus teisių specialistas, 1998 m. sukūręs ir išvystęs bendruomeninį neapykantos nusikaltimų stebėjimą. Jis yra Airijos tinklo prieš rasizmą (INAR) direktorius, kur 2013 m. jis, kartu su kolegomis, sukūrė internetinę pranešimo platformą apie rasistinius incidentus „iReport.ie“. Naudodamasis „iReport.ie“ duomenimis, jis rengia pranešimus apie rasistinius incidentus, stebėseną, institucinius atsakus į neapykantos nusikaltimus, taip pat politikos rekomendacijas ir ataskaitas nacionalinėms valdžios institucijoms, Airijos vyriausybei ir tarpvyriausybiniams organizacijoms. S. O'Curry bendradarbiauja su pilietinės visuomenės organizacijomis, nacionalinėmis valdžios institucijomis ir tarpvyriausybiniams organizacijomis įgyvendinant europinius projektus, susijusius su neapykantos nusikaltimų stebėjimu ir reagavimu, kuriant strategijas ir išteklius. Kaip partneris keliose „Facing Facts“ programose jis sukūrė naujos kartos neapykantos nusikaltimų mokymų modulius prokurorams ir policijos pajėgoms bei bendradarbiavo su Airijos nacionalinėmis valdžios institucijomis, kad kartu atpažintų kliūtis, trukdančias veiksmingai perduoti neapykantos nusikaltimų duomenis.

Shane O'Curry is a community development and human rights worker who has developed community-based hate crime monitoring since 1998. He is the Director of INAR, the Irish Network Against Racism, where in 2013 he co-developed and launched the iReport.ie online racist incident reporting system. Using data from iReport.ie, he has produced reports on racist incidents, monitoring, and institutional responses to hate crime, as well as policy recommendations and reports to national authorities, the Irish government, and intergovernmental organisations. He has collaborated on pan-European projects on hate crime monitoring and responses, developing policies and resources with civil society organisations, national authorities and intergovernmental organisations. As a partner of several Facing Facts programmes, he has developed next-generation online hate crime teaching modules for prosecutors and police forces, as well as collaborated with Irish national authorities to co-diagnose obstacles to effective hate crime data communication.

Arūnas Paulauskas yra Policijos generalinio komisaro pavaduotojas. 2005 m. jis įgijo teisės magistro diplomą Mykolo Romerio universitete, o 2018 metais baigė CEPOL (Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra) magistro programą. Vidaus tarnyboje jis tarnauja nuo 1993 m. Šiuo metu A. Paulauskas atsakingas už viešosios policijos veiklos, kriminalinės policijos veiklos ir ikiteisminio tyrimo įgyvendinimo organizavimą policijos sistemoje.

Arūnas Paulauskas is the Deputy Police Commissioner General. He has a master's degree in law, and in 2018 he completed a CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement Training) master programme. He has been in the police service since 1993. Currently, A. Paulauskas is responsible for organising the implementation of public policing, criminal policing and pre-trial investigation in the police system.

Rasma Pažemeckaitė yra romų bendruomenės atstovė, aktyvistė, šokių studijos įkūrėja. Neseniai Rasma video istorijoje papasakojo apie Lietuvoje patirtą neapykantos nusikaltimą.

Rasma Pažemeckaitė is a representative of the Roma community, an activist, and the founder of a dance studio. Rasma has recently appeared in a video testimony about a hate crime she had suffered in Lithuania.

Aidas Puklevičius yra „Fabula Hill+Knowlton Strategies“ kūrybinio rašymo vadovas. Dviejų romanų autorius, devynių TV serialų ir 2 pilnametražių filmų scenarijų bendraautorius, podkasto „Daiktiniai įrodymai“ vedėjas.

Aidas Puklevičius is the Head of the Creative Writing Division at Fabula Hill + Knowlton Strategies, author of two novels, co-author of screenplays for nine TV series and 2 feature films, and host of the podcast “Daiktiniai įrodymai” (Material Evidence).

Donatas Puslys yra Vilniaus politikos analizės instituto medijų ir demokratijos programos vadovas. Publicistas, per LRT Klasika radiją transliuojamos laidos „Mažosios Europos pokalbiai“ autorius. Už savo publicistinius darbus Sugiharos fondo „Diplomatai už gyvybę“ buvo pripažintas Metų tolerancijos žmogumi.

Donatas Puslys is the Head of the Media and Democracy Program at the Vilnius Institute for Policy Analysis. He is also a publicist and the author of the program “Mažosios Europos pokalbiai” (Talks of Little Europe) broadcast by the LRT Klasika radio station. In 2014, for his journalistic work, Donatas was awarded by the Sugihara Foundation's Diplomats for Life as the Man of Tolerance of the Year.

Birutė Sabatauskaitė yra Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė, teisės ir advokacijos ekspertė. Organizacijoje ji atlieka analizes, skirtas lygių galimybių principo įgyvendinimui Lietuvoje, rengia ataskaitas tarptautinėms institucijoms bei veda mokymus apie įvairių grupių diskriminaciją, neapykantos nusikaltimus, smurtą artimoje aplinkoje, smurtą prieš moteris. B. Sabatauskaitė priklauso Darbo grupei veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, kuri įkurta prie Vidaus reikalų ministerijos.

Birutė Sabatauskaitė is the director of the Lithuanian Centre for Human Rights, a legal and advocacy expert. In the organisation, she performs analyses aimed at the implementation of the principle of equal opportunities in Lithuania, prepares reports for international institutions and conducts trainings on discrimination against various groups, hate crime, domestic violence, and violence against women. B. Sabatauskaitė belongs to the Working Group for Promoting an Effective Response to Hate Crimes and Hate Speech in Lithuania, which was established under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania.

Aušra Sadauskienė yra Lietuvos kriminalinės policijos biuro Veiklos koordinavimo ir kontrolės valdybos Ikitaisminio tyrimo koordinavimo ir kontrolės skyriaus vyriausioji tyrėja. Darbinė veikla susijusi su ikiteisminio tyrimo organizavimo šalies policijos įstaigose kontrole, ikiteisminio tyrimo veiklos teisėtumo užtikrinimu, pagal kompetenciją Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų ikiteisminio tyrimo srityje įgyvendinimo užtikrinimu, veiklos dokumentų, susijusių su ikiteisminiu tyrimu rengimu, praktinės ir metodinės pagalbos pareigūnams suteikimu. Nuo 2015 m. specializuojasi neapykantos nusikaltimų srityje, dalyvavo įvairiuose kvalifikacijos kėlimo mokymuose ir renginiuose užsienyje ir Lietuvoje. Taip pat ji yra Darbo grupės veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, kuri įkurta prie Vidaus reikalų ministerijos, narė.

Fabian Sanchez kilo iš Ekvadoro, tačiau pastaruosius 7 metus gyvena Lietuvoje. Jis baigė ISM universitetą ir šiuo metu dirba sėkmingame Lietuvos startuolyje. Jis žinomas dėl savo vaizdo tinklaraščio (angl. vlog), kuriame dalinasi kasdienio gyvenimo Lietuvoje momentais ir pasakoja, kaip jam sekasi pritapti kaip užsieniečiui. Neseniai Fabian pasirodė video liudijime, kuriame papasakojo apie Lietuvoje patirtą neapykantos nusikaltimą.

Göran Stanton yra Neapykantos nusikaltimų padalinio inspektorius, Švedijos LGBT policijos asociacijos įkūrėjas. Švedijos policijoje jis darbo apie 40 metų. Nuo 1990 m. pabaigos G. Stanton policijoje dirbo su LGBTQ+ klausimais. 2000 m. kartu su kolegomis įkūrė "Association for Gaypolice in Sweden" (asociaciją homoseksualiems policininkams Švedijoje), kad parodytų, jog tarp policijos pareigūnų yra LGBT asmenų, bei įtrauktų LGBTQ+ klausimus į darbotvarkę. Šios asociacijos dėka Švedijos generalinė policijos valdyba dalyvavo Europiniame projekte „Normgiving Diversity“, kuriuo siekiama panaikinti diskriminaciją seksualinės orientacijos pagrindu. Projekto metu daugiau kaip 3000 policijos pareigūnų dalyvavo mokymuose apie LGBTQ+ asmenų padėtį ir diskriminaciją. Nuo 2010 m. iki dabar dalyvauja įvairiuose Pride renginiuose visoje Europoje. Yra lankęsis Budapešte, Bukarešte, Sofijoje, Varšuvoje, Belgrade, Rygoje, Prahoje ir Vilniuje.

Aušra Sadauskienė is the Chief Investigator of the Pre-Trial Investigation Coordination and Control Unit, Activity Coordination and Control Board of the Criminal Police Bureau. Her work activities are related to the control of the organisation of pre-trial investigation in the country's police institutions, ensuring the legality of pre-trial investigation activities, ensuring the implementation of laws and other legal acts, as well as preparation of documents related to pre-trial investigation, providing practical and methodological assistance to officials. Since 2015, Aušra has been specialising in the field of hate crimes, has participated in various professional training courses and events in Lithuania and abroad. She also belongs to the Working Group for Promoting an Effective Response to Hate Crimes and Hate Speech in Lithuania, which was established under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania.

Fabian Sanchez is originally from Ecuador but has been living in Lithuania for the past 7 years. He graduated from ISM university and is currently working in a successful Lithuanian start-up. Apart from that, he is known for his vlog, where he shares moments from his life in Lithuania and his adaptation in the country as a foreigner. Recently, Fabian has appeared in a video testimony about a hate crime he had suffered in Lithuania.

Göran Stanton is an Inspector of Hate Crimes division within the Stockholm police, founder of the Swedish LGBT Police Association. He has worked in the Swedish police for about 40 years. He has been working with LGBTQ+ issues in the police force since the late 1990s. In 2000, together with his colleagues, G. Stanton started the Association for Gaypolice in Sweden to raise awareness about the presence of LGBT-people in the police force and get their issues on the agenda. Through the work of the association, the General Police Board in Sweden participated in a European project "Normgiving Diversity" to eliminate discrimination based on sexual orientation. Through the project, over 3 000 police officers were educated on the situation of LGBT people and their discrimination. From 2010 until now, G. Stanton has participated in several Pride events throughout Europe. So far, he has been to Budapest, Bucharest, Sofia, Warsaw, Belgrade, Riga, Prague, and Vilnius.

Roberta Tracevičiūtė yra „15min“ politikos aktualijų žurnalistė.

Roberta Tracevičiūtė is a political reporter at 15min.

Vilius Velička yra Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus viršininko pavaduotojas, socialinių mokslų (teisės) magistras. Nuo 2005 metų iki 2020 m. dėstė Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo akademijoje. Studentams ir kursantams dėstomos temos susijusios su policijos veikla. Specializuojasi šiose temose: neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos užkardymas, smurto artimoje aplinkoje prevencija ir tyrimas bei prekybos žmonėmis prevencija. Daugelį metų atlieka šių sričių mokslo ir taikomuosius tyrimus, dalyvauja tarptautiniuose ir nacionaliniuose mokslo ir taikomuosiuose projektuose, rengia metodinius ir mokomuosius leidinius, mokslinius straipsnius, aktyviai dalyvauja tarptautinėse mokslo konferencijose pristatydamas mokslinius pranešimus aktualiomis temomis. Policijoje dirba nuo 1993 metų ir yra sukaupęs didelę praktinio darbo patirtį. Nuo 2015 m. dirba Lietuvos policijos mokykloje.

Vilius Velička is a Deputy Head of the Police Activities Division of the Lithuanian Police School. He has a master's degree in social sciences (law). He taught at the Public Security Academy of Mykolas Romeris University from 2005 to 2020 on topics related to police activities. V. Velička specialises in the prevention of hate crimes and hate speech, prevention and investigation of domestic violence, and prevention of human trafficking. For many years he has been conducting scientific and applied research in these fields, participating in scientific and applied projects both nationally and abroad, as well as preparing methodological and educational publications, and scientific articles. V. Velička actively participates in international scientific conferences by presenting reports on relevant topics. He has been working in the police since 1993 and has extensive practical work experience. Since 2015, he has been working at the Lithuanian Police School.

Petra Vytejčková yra teisininkė, advokatė, ekspertė ir instruktorė. Ji specializuojasi baudžiamosios teisės, nukentėjusiųjų teisių ir žmogaus teisių srityse, daug dėmesio skiria neapykantos nusikaltimų aukų apsaugai skirtiems įstatymams. 2019 m. ji sėkmingai atstovavo nuo neapykantos kalbos nukentėjusį asmenį Konstituciniame teisme. Ji yra ESBO Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro instruktorė neapykantos nusikaltimų klausimais ir reguliariai veda mokymus prokurorams ir policijos pareigūnams. Ji yra Čekijos neapykantos nusikaltimų aukų konsultavimo centro „In IUSTITIA“ teisinės programos vadovė.

Petra Vytejčková is a lawyer, attorney, expert, and trainer. She specialises in criminal law, victims' rights and human rights. Her legal practice is dedicated to the promotion of hate crime victims law. In 2019, she successfully represented a victim of online hate speech in the Constitutional Court. She is an OSCE/ODIHR trainer on hate crime and regularly trains state attorneys and the police. She heads the legal programme at In IUSTITIA, the Czech counselling centre for hate crime victims.

Jurga Zieniūtė yra Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento prokurorė, specializuojasi neapykantos nusikaltimų bylose.

Jurga Zieniūtė is a prosecutor at the Prosecutor General's Office Of The Republic Of Lithuania, specialising in hate crime cases.

1 SESIJA: EFEKTYVAUS ATSAKO Į NEAPYKANTOS NUSIKALTIMUS BEI NEAPYKANTOS KALBĄ UŽTIKRINIMAS

11.45–13.00

Per beveik dešimties metų laikotarpį buvo užregistruoti 1279 neapykantos kurstymo atvejai, tačiau tik 88 iš jų pasiekė teismą. Neapykantos nusikaltimai pasižymi ypatingu latentišku, todėl registruotos nusikalstamos veikos atspindi tik nedidelę dalį realiai įvykstančių tokio tipo nusikaltimų. Europos žmogaus teisių fondo atliktas tyrimas atskleidė, jog neapykantos nusikaltimų aukos nėra patenkintos valdžios institucijų reakcija į neapykantos nusikaltimus, o tai lemia nepakankamo pranešimo apie nusikaltimus problemą.

Šioje sesijoje bus pristatyti tarptautiniai ir regioniniai neapykantos nusikaltimų mažinimo standartai, o pristatant nacionalinę ataskaitą bus apžvelgta šiandienė padėtis Lietuvoje. Kartu su diskusijos dalyviais aptarsime reikalingus pokyčius, siekiant efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus bei neapykantos kalbą, taip pat apie kiekvieno mūsų vaidmenį kasdienėje kovoje su neapykanta.

Pranešimai:

1. Policijos vizija, sprendžiant neapykantos nusikaltimų problemą

Arūnas Paulauskas, Generalinio policijos komisaro pavaduotojas

2. Neapykantos nusikaltimai ir neapykantos kalba: situacijos Lietuvoje apžvalga

Monika Guliakaitė, Europos žmogaus teisių fondo projektų koordinatore

3. Lietuvos atsakas į neapykantos nusikaltimus: stipriosios pusės, trūkumai, prioritetai

Aleš Gião Hanek, ESBO Demokratinų institucijų ir žmogaus teisių biuro neapykantos nusikaltimų pareigūnas

Diskusijos dalyviai: **Arūnas Paulauskas, Aleš Gião Hanek, Monika Guliakaitė, Birutė Sabatauskaitė** (Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė).

Diskusiją moderuos „15min“ politikos aktualijų žurnalistė Roberta Tracevičiūtė.

SESSION 1: ENSURING AN EFFECTIVE RESPONSE TO HATE CRIMES AND HATE SPEECH

11.45–13.00

In a period of almost ten years, 1279 cases of incitement to hatred were recorded, but only 88 of them reached court. Hate crimes are particularly latent, so recorded crimes represent only a small proportion of actual hate crimes. A study by the European Foundation of Human Rights has revealed that hate victims are not satisfied with the response of public authorities to hate crimes, which can lead to the problem of under-reporting.

This session will present international and regional standards aimed at reducing hate crime. Through the presentation of a national report, we will look at the situation in Lithuania today. Together with the participants of the discussion, we will consider the necessary changes for an effective response to hate crimes and hate speech, as well as the role of each of us in the daily fight against hate.

Presentations:

1. Police Vision in Tackling Hate Crimes

Arūnas Paulauskas, Deputy Police Commissioner General

2. Hate Crimes and Hate Speech: An Overview of the Situation in Lithuania

Monika Guliakaitė, Project Manager of the European Foundation of Human Rights

3. Lithuania's Response to Hate Crimes: Strengths, Shortcomings, Priorities

Aleš Gião Hanek, Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)

Speakers in the discussion: **Arūnas Paulauskas, Aleš Gião Hanek, Monika Guliakaitė, Birutė Sabatauskaitė** (Director of the Lithuanian Centre for Human Rights).

The discussion will be moderated by Roberta Tracevičiūtė, a political reporter at 15min.

2 SESIJA: KAIP VALSTYBĖ VERTINA NEAPYKANTOS NUSIKALTIMUS?

14.00–15.15

2020 m. pradžioje Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) priėmė sprendimą byloje Beizaras ir Levickas prieš Lietuvą, kuriuo ne tik konstatavo, kad Lietuvos Respublika diskriminavo pareiškėjus dėl jų seksualinės orientacijos, tačiau kartu sukritikavo susiformavusią teismų bei teisėsaugos institucijų praktiką dėl pavojingumo bei sistemingumo kriterijų tiriant neapykantos nusikaltimus.

Šioje sesijoje siekiama aptarti, kokios kliūtys egzistuoja ikiteisminio tyrimo bei teismo proceso metu bei ką valdžios institucijos gali padaryti, kad pagerintų savo atsaką į neapykantos nusikaltimus. Be to, bus ieškoma atsakymų, kaip EŽTT sprendime suformuoti principai bei kritika pakeis teisėsaugos institucijų požiūrį bei reakciją į neapykantos nusikaltimus bei neapykantos kalbą.

Pranešimai:

1. **Strasbūro teismo sprendimas, pristabdęs Lietuvos teismų praktiką: kur link suksime toliau?**

Dovilė Murauskienė, Advokatė, MRU Teisės mokyklos lektorė

2. **Grasinimai ir kurstymai smurtauti internete: ESBO požiūris į žodinius neapykantos nusikaltimus**

Viktor Kundrak, ESBO Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro neapykantos nusikaltimų pareigūnas

Diskusijos dalyviai: **Dovilė Murauskienė, Viktor Kundrak, Aurelijus Gutauskas** (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas), **Jurga Zieniūtė** (Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento prokurorė), **Pijus Beizaras** (vienas iš pareiškėjų byloje Beizaras ir Levickas prieš Lietuvą), **Aušra Sadauskienė ir Giedrius Kanapienis** (Policijos departamento atstovai).

Diskusiją moderuos „15min“ politikos aktualijų žurnalistė Roberta Tracevičiūtė.

SESSION 2: STATE'S RESPONSE TO HATE CRIME

14.00–15.15

In early 2020, the European Court of Human Rights (ECtHR) ruled in the case of Beizaras and Levickas v. Lithuania. The court not only found that the Republic of Lithuania discriminated against applicants on the basis of their sexual orientation but also criticized the established practice of courts and law enforcement agencies regarding the criteria of real danger and systematic actions in the investigation of hate crime.

This session aims to discuss what obstacles exist during pre-trial investigation and trial, and what the authorities can do to improve their response to hate crimes. In addition, answers will be sought on how the principles and criticism set out in the ECtHR ruling will change law enforcement attitudes and responses to hate crime and hate speech.

Presentations:

1. **Strasbourg Court Ruling That Has Slowed Down Lithuanian Court Practice: Where Are We Going Next?**

Dovilė Murauskienė, Lawyer, lecturer at MRU Law School

2. **Addressing Online Threats and Incitement to Violence: OSCE's Approach to Verbal Hate Crimes**

Viktor Kundrak, Hate Crime Officer for the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights

Speakers in the discussion: **Dovilė Murauskienė, Viktor Kundrak, Aurelijus Gutauskas** (Head of the Criminal Case Division, the Supreme Court of Lithuania), **Jurga Zieniūtė** (Prosecutor at the Prosecutor General's Office Of The Republic Of Lithuania), **Pijus Beizaras** (one of the applicants in the case of Beizaras and Levickas v. Lithuania), **Aušra Sadauskienė ir Giedrius Kanapienis** (Representatives of the Lithuanian Police Department).

The discussion will be moderated by Roberta Tracevičiūtė, a political reporter at 15min.

3 SESIJA: NEAPYKANTOS PADARINIAI: AUKŲ PERSPEKTYVA

15.30-16.45

Įvairūs tyrimai atskleidžia, jog neapykantos nusikaltimas kėsina į svarbiausią asmens dalį – jo tapatybę. Asmenys jaučiasi pažeminti ir suvaržyti, dažnu atveju ima vengti įvairių susibūrimo vietų, pradeda nepasitikėti aplinka bei žmonėmis. Be to, kai kurie teisėsaugos pareigūnai nėra linkę vertinti neapykantos nusikaltimų aukų kaip ypač pažeidžiamų asmenų grupių. Dėl šios priežasties nukentėjusieji negauna tinkamos pagalbos, o tam tikrais atvejais patiria ir antrinę viktimizaciją.

Šios sesijos tikslas yra atsigręžti į nukentėjusįjį – ką patiria asmuo, kai neapykanta nukreipta į nepakeičiamą jo asmenybės dalį? Ką nukentėjusieji turi žinoti apie savo teises ir kokie yra specialieji neapykantos nusikaltimą patyrusių asmenų poreikiai? Su kokiais išgyvenimais nukentėję asmenys turi gyventi po nusikaltimo ir kaip būtų galima jiems padėti?

Pranešimai:

1. Neapykantos nusikaltimai žeidžia labiau

Paul Iganski, Lankasterio universiteto (JK) Teisės mokyklos profesorius emeritas

2. Nukentėjusiųjų teisės bei antrinė viktimizacija

Petra Vytejčková, advokatė, neapykantos nusikaltimų aukų konsultavimo centro „In IUSTITIA“ teisinės programos vadovė

Diskusijos dalyviai: **Paul Iganski**, **Petra Vytejčková**, **Rasma Pažemeckaitė** (Romų bendruomenės atstovė), **Fabian Sanchez** (Ekvadorietis iš Vilniaus).

Diskusiją moderuos žurnalistė, LRT laidų vedėja Živilė Kropaitė.

SESSION 3: THE AFTERMATH OF HATE: VICTIMS' PERSPECTIVE

15.30-16.45

Various studies reveal that people who have experienced hate crime feel humiliated and uncomfortable, they often avoid various places of gathering, begin to distrust their surroundings and other people. In addition, some law enforcement officials are reluctant to see victims of hate crime as particularly vulnerable groups. As a result, the victims do not receive the help they need and, in some cases, even experience secondary victimization.

The goal of this session is to look at the victim – what does one experience when hatred is directed at an indispensable part of their personality? What do victims need to know about their rights and what are the special needs of victims of hate crime? What experiences do victims have to live with in the aftermath of hate crime and how can they be helped?

Presentations:

1. Hate Crimes Hurt More

Paul Iganski, Emeritus Professor, Lancaster University Law School, UK

2. Victims' Rights and Secondary Victimization

Petra Vytejčková, Lawyer, Head of the legal program at In IUSTITIA, the Czech counselling centre for hate crime victims

Speakers in the discussion: **Paul Iganski**, **Petra Vytejčková**, **Rasma Pažemeckaitė** (Roma community representative), **Fabian Sanchez** (an Ecuadorian from Vilnius).

The discussion will be moderated by journalist and LRT host Živilė Kropaitė.

4 SESIJA: ATSAKAS Į NEAPYKANTĄ: GEROSIOS PRAKTIKOS PAVYZDŽIAI

16.45–18.00

Neapykantos nusikaltimų problema paliečia ne tik Lietuvos visuomenę – su tuo kovoja kone visas pasaulis. Vertinant situaciją Lietuvoje ir ieškant efektyvių kovos su neapykanta būdų, svarbu atsižvelgti į gerąsias praktikas, kurios jau įgyvendinamos tiek Lietuvoje, tiek užsienyje: alternatyvios platformos nusikaltimams registruoti, specialūs neapykantos nusikaltimams tirti skirti policijos padaliniai, bendradarbiavimas tarp teisėsaugos institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir pažeidžiamų bendruomenių.

Sesijos metu išgirsime, kokius metodus taiko Airija ir Švedija, o diskusijoje ieškosime atsakymų į klausimus, ką galėtume pritaikyti Lietuvoje, kokios iniciatyvos ir projektai yra įgyvendinami dabar ir kaip jie keičia neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos situaciją Lietuvoje.

Pranešimai:

1. Neapykantos nusikaltimų skyrius Stokholme, Švedijoje

Göran Stanton, Neapykantos nusikaltimų padalinio inspektorius, Švedijos LGBT policijos asociacijos įkūrėjas

2. Pranešimo platforma apie rasistinius incidentus „iReport.ie“

Shane O'Curry, Airijos tinklo prieš rasizmą (INAR) direktorius

Diskusijos dalyviai: **Göran Stanton**, **Shane O'Curry**, **Vilius Velička** (Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus viršininko pavaduotojas), **Agnė Greblikaitė** (Kauno apskr. VPK Viešosios tvarkos valdybos Bendruomenės pareigūnų veiklos skyriaus viršininkė), **Goda Jurevičiūtė** (Žmogaus teisių stebėjimo instituto projektų vadovė).

Diskusiją moderuos žurnalistė, LRT laidų vedėja Živilė Kropaitė.

SESSION 4: REGULATING HATE: GOOD PRACTICES

16.45–18.00

The problem of hate crime affects not only the Lithuanian society – almost the whole world is fighting against it. When assessing the situation in Lithuania and finding effective ways to combat hatred, it is important to look at the good practices that are already being implemented both in Lithuania and abroad: alternative platforms for crime registration, special hate crime police units, cooperation between law enforcement agencies, NGOs and vulnerable communities and so on.

During the session, there will be an opportunity to hear about the tools and methods used by Ireland and Sweden, and in the discussion we will look for answers to questions about what could be applied in Lithuania when combating hatred, what initiatives and projects are being implemented at the moment and how they change the situation of hate crimes and hate speech in Lithuania.

Presentations:

1. Hate Crime Unit in Stockholm, Sweden

Göran Stanton, Inspector of Hate Crimes division within the Stockholm police, founder of the Swedish LGBT Police Association

2. iReport.ie - Online Racist Incident Reporting System

Shane O'Curry, Director of the Irish Network Against Racism

Participants in the discussion: **Göran Stanton**, **Shane O'Curry**, **Vilius Velička** (Deputy Head of the Police Activities Division of the Lithuanian Police School), **Agnė Greblikaitė** (Head of the Community Officers' Activity Division of Kaunas County Police Headquarters), **Goda Jurevičiūtė** (Project Manager of the Human Rights Monitoring Institute).

The discussion will be moderated by journalist and LRT host Živilė Kropaitė.

5 SESIJA: ŽODŽIO LAISVĖ IR NEAPYKANTOS RIBOJIMAS – MIRTINI PRIEŠAI?

18.15-20.45

Daugelyje šalių galiojantys teisės aktai ne tik riboja informacijos, kuria kurstoma neapykanta, sklaidą, tačiau ir taiko baudžiamąją atsakomybę. Nevaldoma neapykantos sklaida kelia nesaugumo jausmą, didina nepasitikėjimą tarp skirtingų visuomenės grupių ir kelia grėsmę politiniam stabilumui. Vieni teigia, kad neapykantos kalbos ribojimas būtinas, kiti – kad skirtis tarp nusikaltimo ir nuomonės raiškos tirpsta pastarosios nenaudai. Atrodo, poliarizacija šiuo klausimu didėja ir plečiasi, o diskusija apima ne tik į tradicinę skirtį nusikaltimas/nenusikaltimas, bet ir platesnius visuomenės reiškinius.

Tad diskusijoje kelsime šiuos klausimus: kokios informacijos skleidimas laikomas neapykantos kurstymu Lietuvoje? Kokią žalą sukelia neapykantos kalba ir ar galime ją pateisinti svarbesniu – žodžio laisvės – tikslu? Kokį poveikį sukuria vienam asmeniui skirtas neapykantos komentaras kitiems asmenims, priskiriantiems save tapačiai bendruomenei? Ar neapykantos kalbos ribojimas tapo sunkiai apibrėžiamu cenzūros režimu?

Diskusijos dalyviai: **Ieva Giedraitytė** (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų dėstytoja ir tyrėja), **Aidas Puklevičius** („Fabula Hill+Knowlton Strategies“ kūrybinio rašymo vadovas), **Birutė Sabatauskaitė** (Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė), **Vilius Velička** (Lietuvos policijos mokyklos Policijos veiklos skyriaus viršininko pavaduotojas).

Diskusiją moderuos Donatas Puslys, Vilniaus politikos analizės instituto medijų ir demokratijos programos vadovas.

Diskusija vyks po festivalio „Nepatogus kinas“ pristatomo filmo „Sveiki atvykę į Čečėniją“ peržiūros.

„Sveiki atvykę į Čečėniją“ (2020 m.) akis atmerkiantis dokumentinis filmas apie grupę aktyvistų, kurie, rizikuodami savo gyvybėmis, padeda iš Čečėnijos pabėgti čia persekiojamiems ir žudomiems LGBTQ+ bendruomenės nariams. Sukrečiantis filmas parodo, kas nutinka, kai neapykantos kurstymą ir smurtą sankcionuoja, skatina ir prie jo prisideda valstybė ir jos jėgos aparatas.

SESSION 5: FREEDOM OF SPEECH AND CURTAILMENT OF HATRED – SWORN ENEMIES?

18.15-20.45

The legal acts that are enforced in many countries not only restrict the dissemination of information that incites hatred but also criminalize it. Uncontrolled spread of hatred causes the feeling of insecurity, increases distrust among different groups of society, and threatens political stability. Some say that it is necessary to restrict hate speech; others claim that the separation between a crime and an opinion has been disappearing at the expense of the latter. It seems that the polarisation related to this issue is increasing, while its discussion encompasses not just the traditional division between crime and non-crime, but also the broader social phenomena.

Thus, we will raise the following questions in the discussion: what kind of information spread constitutes incitement of hatred in Lithuania? What kind of harm is caused by hate speech, and can we justify it by a more important goal – free speech? How does a comment of hate speech to a single person affect other individuals who consider themselves members of the same community? Has restriction of hate speech become a hard-to-define regime of censorship?

Participants in the discussion: **Ieva Giedraitytė** (Lecturer and researcher of International Relations and Political Science at Vilnius University), **Aidas Puklevičius** (Head of the Creative Writing Division at Fabula Hill + Knowlton Strategies), **Birutė Sabatauskaitė** (Director of the Lithuanian Centre for Human Rights), **Vilius Velička** (Deputy Head of the Police Activities Division of the Lithuanian Police School).

The discussion will be moderated by Donatas Puslys, head of Media and Democracy Program at Vilnius Institute for Policy Analysis.

The discussion will take place after the screening of the film ‘Welcome to Chechnya’.

Welcome to Chechnya (2020) is an eye-opening documentary about a group of activists who risk their lives to help the members of the LGBTQ+ community that are being persecuted and murdered escape from Chechnya. The shocking film shows what happens when incitement of hatred and violence is sanctioned, encouraged, and joined by the state and its law enforcement apparatus.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKOS

■ NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI IR NEAPYKANTOS KALBA: SITUACIJOS LIETUVOJE APŽVALGA

Monika Guliakaitė, Europos žmogaus teisių fondas

2009 m. Lietuva perkėlė Europos Sąjungos Tarybos Pamatinį sprendimą dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis (2008/913/TVR) į nacionalinę teisę, įtvirtindama bausmes už neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (BK). Nepaisant gana išsamaus teisinio reguliavimo, neapykantos kalbos ir neapykantos nusikaltimų registruojama nedaug, nors tyrimai rodo, kad tokie incidentai tarp pažeidžiamų bendruomenių išlieka opi problema.

Pranešime bus pristatyta 2019-2020 m. atlikta neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos situacijos Lietuvoje apžvalga, kurioje analizuoti galiojantys teisės aktai, nacionalinių teismų praktika, taip pat ikiteisminio tyrimo duomenys ir aktuali statistika. Be to, bus pristatyti fokusuotų diskusijų, interviu su nukentėjusiais asmenimis metu bei visuomenės nuomonės apklausos metu surinkti duomenys.

■ LIETUVOS ATSAKAS Į NEAPYKANTOS NUSIKALTIMUS: STIPRIOSIOS PUSĖS, TRŪKUMAI, PRIORITETAI

Aleš Gião Hanek, ESBO Demokratinų institucijų ir žmogaus teisių biuro neapykantos nusikaltimų pareigūnas

Pranešime bus apžvelgiami tarptautiniai standartai, įsipareigojimai ir rekomendacijos kovoje su neapykantos nusikaltimais, siekiant įvertinti jų įgyvendinimą Lietuvoje. Daugiausia dėmesio bus skiriama neapykantos nusikaltimų nuostatoms, valstybės ir pilietinės visuomenės bendradarbiavimo sistemai, prieinamiems neapykantos nusikaltimų duomenims, nusikaltimų registravimui, tyrimui ir baudžiamajam persekiojimui, taip pat nukentėjusiųjų paramai. Pranešimu taip pat bus siekiama nustatyti ir nurodyti prioritetines sritis, kurių plėtrai turėtų dėmesį skirti Lietuvos valstybinės institucijos bei pilietinė visuomenė. Demokratinų institucijų ir žmogaus teisių biuras pristatys dalį savo naujų priemonių, skirtų padėti reaguoti į neapykantos nusikaltimus.

PRESENTATION ABSTRACTS

■ HATE CRIME AND HATE SPEECH: OVERVIEW OF THE SITUATION IN LITHUANIA

Monika Guliakaitė, European Foundation of Human Rights

In 2009, Lithuania transmitted the Council Framework Decision on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law (2008/913/JHA) into its national law, enshrining penalties for hate crimes and hate speech in the Criminal Code of the Republic of Lithuania. However, despite comprehensive legal regulation, hate speech and hate crimes are rarely reported or registered, even though research shows that such incidents remain a significant problem among vulnerable communities.

During the session, an overview of the situation of hate crimes and hate speech in Lithuania conducted in 2019-2020 will be presented, including an analysis of the current legal acts, the practice of national courts, as well as pre-trial investigation data and relevant statistics. In addition, data collected through focused discussions, interviews with victims, and public opinion polls will be presented.

■ LITHUANIA'S RESPONSE TO HATE CRIMES: STRENGTHS, SHORTCOMINGS, PRIORITIES

Aleš Gião Hanek, Hate Crime Officer for the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights

The presentation will provide an overview of applicable international standards, commitments, and recommendations in dealing with hate crimes, in order to look at the state of their implementation in Lithuania. Against these benchmarks, it will explore the state of affairs in Lithuania, focusing particularly on the hate crime provisions, the framework for state-civil society collaboration, available hate crime data, policies to record hate crimes, investigation and prosecution, as well as structures for hate crime victim support. This activity aims to identify and signal the priority areas, which the Lithuanian authorities and civil society should develop further. ODIHR will also introduce some of its newer tools to offer assistance in responding to hate crime.

STRASBŪRO TEISMO SPRENDIMAS, PRISTABDĖS LIETUVOS TEISMŲ PRAKTIKĄ: KUR LINK SUKSIME TOLIAU?

Dovilė Murauskienė, Advokatė, MRU Teisės mokyklos lektorė

2020 m. sausio 14 d. Europos Žmogaus Teisių Teismas (EŽTT) priėmė sprendimą byloje Beizaras ir Levickas prieš Lietuvą (pareiškimo Nr. 41288/15), kuriuo pripažino trijų Europos žmogaus teisių konvencijos straipsnių pažeidimus – teisės į privatų gyvenimą (8 str.), diskriminacijos draudimą (14 str.) bei reikalavimą užtikrinti veiksmingas teisinės priemonės (13 str.).

Savo pranešime Dovilė Murauskienė aptars neapykantą kurstančios kalbos sampratą, saviraiškos laisvės ir teisės į lygiateisiškumą santykį, taip pat neetiškos ir amoralios kalbos atskyrimą nuo neapykantos kalbos. Pranešime bus pristatytos pagrindinės EŽTT sprendimo išvados, darančios įtaką dabartinei Lietuvos teismų praktikai neapykantos kalbos srityje.

GRASINIMAI IR KURSTYMAI SMURTAUTI INTERNETE: ESBO POŽIŪRIS Į ŽODINIUS NEAPYKANTOS NUSIKALTIMUS

Viktor Kundrak, ESBO Demokratinų institucijų ir žmogaus teisių biuro neapykantos nusikaltimų pareigūnas

Nesant visuotinai priimto neapykantos kalbos apibrėžimo ir diskutuojant apie Europos žmogaus teisių konvencijos 10 straipsnyje nustatytas saviraiškos laisvės ribas, Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas Beizaras ir Levickas atkreipia dėmesį į valstybės pozityvias pareigas neapykantos kalbos bei kitų žodinių neapykantos nusikaltimų srityje. Pranešimu bus siekiama atkreipti dėmesį į neapykantos kalbos fenomeną ir nagrinėti jį atsižvelgiant į ESBO valstybių narių įsipareigojimus bei Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos raidą pastaraisiais metais.

STRASBOURG COURT RULING THAT HAS SLOWED DOWN LITHUANIAN COURT PRACTICE: WHERE ARE WE GOING NEXT?

Dovilė Murauskienė, Lawyer, lecturer at MRU Law School

On 14 January 2020, the European Court of Human Rights (ECtHR) ruled in the case of Beizaras and Levickas v. Lithuania (application no. 41288/15), recognizing violations of three articles of the European Convention on Human Rights – the right to respect for private and family life (Art. 8), Prohibition of discrimination (Art. 14), the Right to an effective remedy (Art. 13).

During the presentation, Dovilė Murauskienė will discuss the concept of hate speech, the connection between freedom of expression and the right to equality, as well as the difference between unethical language and hate speech. The report will present the main conclusions of the ECtHR ruling, which affects the current jurisprudence of Lithuanian courts in the field of hate speech.

ADDRESSING ONLINE THREATS AND INCITEMENT TO VIOLENCE: OSCE'S APPROACH TO VERBAL HATE CRIMES

Viktor Kundrak, Hate Crime Officer for the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights

In absence of a universally accepted definition of hate speech and with discussions over the limits imposed by Article 10 of the Convention, the Beizaras and Levickas judgment sheds light on states' positive obligations regarding acts which for some are hate speech and for others verbal hate crimes. The commentary will address the latter phenomenon and examine it against the relevant OSCE participating States' commitments and the evolution of the case-law of the European Court of Human Rights observed in recent years.

NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAI ŽEIDŽIA LABIAU

Paul Iganski, Lankasterio universiteto (JK) Teisės mokyklos profesorius emeritas

Griežtesnių bausmių už neapykantos nusikaltimus skyrimas dažnai yra pateisinamas tuo, jog neapykantos nusikaltimai nukentėjusiems asmenims daro didesnę žalą, lyginant su kitomis, neapykantos elemento neturinčiomis nusikalstamomis veikomis.

Į žalingą neapykantos nusikaltimų poveikį tyrėjai kreipia dėmesį jau tris dešimtmečius, pasiektas vertingas supratimas šioje srityje. Tai vertinga ne tik pateisinant neapykantos nusikaltimą įvykdžiusių asmenų proporcingą atpildą. Neapykantos nusikaltimų poveikio suvokimas suteikia galimybę jautriai reaguoti į pažeidžiamus asmenis. Tai leidžia geriau suprasti jų poreikius ir tinkamos pagalbos rūšį.

Stipriausius įrodymus apie tai, jog neapykantos nusikaltimai yra susiję su didesne emocine ir psichologine trauma, byloja reprezentatyvios apklausos. Taip pat yra tvirtinama, jog neapykantos nusikaltimų žala netiesiogiai padaroma ne tik nukentėjusiajam asmeniui, bet ir jo aplinkai. Vis dėlto, nors teiginys yra įtikinamas, mokliškai jį įrodyti sudėtinga.

Pranešime bus kritiškai apžvelgiami įrodymais apie neapykantos nusikaltimų žalą. Bus gilinama, kodėl būtent neapykantos nusikaltimai gali žesti labiau nei kitos nusikalstamos veikos. Be to, bus glaustai apsvaustoma supratimo apie didesnį žalingą neapykantos nusikaltimų poveikį reikšmė.

NUKENTĖJUSIŲJŲ TEISĖS BEI ANTRINĖ VIKTIZACIJA

Petra Vytejková, teisininkė, advokatė, Čekijos neapykantos nusikaltimų aukų konsultavimo centro „In IUSTITIA“ teisinės programos vadovė

Pranešime bus atkreipiamas dėmesys į neapykantos nusikaltimų aukų poreikius baudžiamajame procese. Nukentėjusieji nuo neapykantos nusikaltimų yra laikomi turintys specifinių poreikių bei labiau pažeidžiami, todėl jiems suteikiamos specialios teisės: teisė į nemokamą teisinę pagalbą, teisė būti apklaustam kvalifikuoto specialisto, teisė vengti įtariamojo ir nukentėjusiojo kontakto, teisė į apsaugą ikiteisminio tyrimo metu ir pan.

Pranešėjas aptars šių teisių įgyvendinimą praktikoje, pristatys sėkmingą paramos aukoms sistemą bei atkreips dėmesį į tam tikras teises ir praktines spragas.

HATE CRIMES HURT MORE

Paul Iganski, Emeritus Professor, Lancaster University Law School, UK

The justification commonly used for harsher penalties for hate crime offenders is that hate crimes hurt more. Hate crimes inflict a more damaging impact upon the injured parties compared with otherwise identical crimes without the 'hate' element.

Researchers have been shedding light on the detrimental impact of hate crime for almost three decades, and important understanding has been forged. It is also valuable beyond justifying proportionate retribution for hate crime offenders. Awareness of the impact of hate crime provides a basis for a sensitive response to persons targeted. It can provide a better understanding of their needs and the type of support that might be appropriate.

The strongest evidence to date about the greater harms of hate crime concerns emotional and psychological injuries reported in nationally representative crime surveys. Some also claim that the harms of hate crime spread vicariously beyond the direct victim. But while compelling, such a claim is more challenging to evidence under scientific standards.

In the presentation, the speaker will provide a critical review of the evidence of the harms of hate crime. He will delve into why it is that hate crimes can hurt more, as well as briefly consider the implications that follow understanding about the greater detrimental impact of hate crime.

HATE CRIME VICTIMS AND SECONDARY VICTIMIZATION

Petra Vytejková, Lawyer, Head of the legal program at In IUSTITIA, the Czech counselling centre for hate crime victims

The presentation will address hate crime victims' needs (mostly) within the criminal procedure. Hate crime victims are recognized as victims with specific needs or vulnerable victims. As such, they are granted specific rights – the right to free legal aid, the right to be questioned by a trained professional, the right to avoid contact with their offender, the right to protection within the investigation, etc. We will discuss the promotion of these rights in practice, introduce a successful victim support system, and target some legislative and practical gaps.

■ NEAPYKANTOS NUSIKALTIMŲ PADALINIAI STOKHOLME, ŠVEDIJOJE

Göran Stanton, Neapykantos nusikaltimų padalinio inspektorius, Švedijos LGBT policijos asociacijos įkūrėjas

2007 metų Stokholmo policijoje buvo įkurtas neapykantos nusikaltimų padalinys, o nuo 2015-ųjų tokie padaliniai veikia trijuose didžiuosiuose Švedijos miestuose – Stokholme, Gotenburge ir Malmėje. Neapykantos nusikaltimų padalinių tikslas – tirti asmenų pranešimus apie galimus neapykantos nusikaltimus. Be to, pareigūnai dalinasi žiniomis apie neapykantos nusikaltimus su savo kolegomis iš kitų skyrių, taip pat susitinka ir bendradarbiauja su įvairiomis bendruomenėmis, pavyzdžiui: Afro-Švedijos nacionaline asociacija, Žydų asamblėja, romų bendruomenėmis, Islamo asociacija bei LGBTQ+ interesus atstovaujanti RFSL.

Pranešimo metu bus apžvelgiama neapykantos nusikaltimų padėtis Švedijoje, plačiau aptariama neapykantos nusikaltimų padalinių specifika bei jų privalumai. Pranešėjas pasidalins savo patirtimi, kaip pasikeitė neapykantos nusikaltimų tyrimas atsiradus specializuotiems padaliniams bei aptars priežastis, kodėl asmenys pasirenka visgi nepranešti apie patirtą neapykantos nusikaltimą policijai.

■ HATE CRIME UNIT IN STOCKHOLM, SWEDEN

Göran Stanton, Inspector of Hate Crimes division within the Stockholm police, founder of the Swedish LGBT Police Association

Since 2007, the Police in Stockholm have had a hate crime group, and since 2015, there are hate crime groups in the 3 major cities of Stockholm, Gothenburg, and Malmö. The Hate Crime Units investigate reports from individuals that have been flagged as possible hate crimes. However, such groups do not only investigate crime: police officers have the opportunity to share knowledge about hate crimes with their counterparts from other departments, as well as to meet and liaise with vulnerable communities, such as the Afro-Swedish National Association, the Jewish Assembly, the Roma groups, the Islamic Association and RFSL, which is an organisation for the LGBTQ+ community.

The presentation will provide an overview of the hate crime situation in Sweden, present in more detail the specifics of hate crime units and their advantages. The speaker will share his experience of how the investigation of hate crimes has changed since the establishment of the specialized units and will discuss the reasons why individuals choose not to report a hate crime to the police.

APIE PROJEKTĄ #MESVISI

2019 m. vasarą buvo pradėtas įgyvendinti projektas „#PolicijosMokykla_LT: efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinimas Lietuvoje“, vėliau gavęs #MesVisi pavadinimą. Projektą įgyvendinantys partneriai – Europos žmogaus teisių fondas, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lietuvos policijos mokykla ir Žmogaus teisių stebėjimo institutas.

Projektu siekiama stiprinti teisėsaugos pajėgumą efektyviai reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir kalbą, mažinti neapykantos nusikaltimų latentškumą, didinti pasitikėjimą tarp pareigūnų ir nukentėjusių bei pažeidžiamų bendruomenių, skatinti visuomenę atpažinti ir reaguoti į neapykantos nusikaltimus.

Projekto dėka buvo atliekamas tyrimas, identifikavęs pagrindines kliūtis, trukdančias efektyviai reaguoti į šio tipo nusikaltimus. Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, buvo parengta atnaujinta mokymų programa policijos pareigūnams ir Lietuvos policijos mokyklos kursantams.

Siekiant stiprinti bendradarbiavimą tarp valstybės institucijų (ypač Generalinės prokuratūros, Policijos departamento, Vidaus reikalų ministerijos), nevyriausybinų organizacijų ir nukentėjusiųjų, buvo parengtas ir patvirtintas darbo grupės reglamentas ir veiklos planas, kurie palengvins Vidaus reikalų ministerijos neapykantos nusikaltimų prevencijos darbo grupės darbą.

Siekiant geriau suprasti bendruomenių, kenčiančių nuo neapykantos nusikaltimų, padėtį ir santykį su teisėsaugos institucijomis, buvo rengiami susitikimai ir diskusijos, kurių metu aptartos praktinės problemos, informuojama, ką reikia daryti ir kur kreiptis susidūrus su neapykantos nusikaltimu. Siekiant paskatinti bendruomenių narius pranešti apie neapykantos nusikaltimus, sukurtas internetinis įrankis, skirtas neapykantos nusikaltimams pranešti – <https://manoteises.lt/pranesk/>

Projekto metu taip pat numatoma raginti visuomenę atpažinti tokius nusikaltimus socialinės reklamos kampanijos metu.

Projektą iš dalies finansuoja Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa, sutarties su Europos Komisija Nr. 848353 (REC) REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018.

ABOUT THE PROJECT #MESVISI

In the summer of 2019, the project 'PoliceAcademy_LT: Promoting an effective response to hate crimes and hate speech in Lithuania' was launched, which later received the name #MesVisi (WeAll). among the partners implementing the project are the European Foundation of Human Rights, the Lithuanian Centre for Human Rights, the Lithuanian Police School, and the Human Rights Monitoring Institute.

The project aims to strengthen law enforcement capacity to effectively respond to hate crime and hate speech, reduce the latency of hate crimes, increase trust between officials and vulnerable communities, and promote public recognition and response to hate crimes.

The project included a study that identified the main barriers to an effective response to this type of crimes. Taking into account the results of the research, an updated training programme was prepared for police officers and cadets of the Lithuanian Police School.

In order to strengthen cooperation between state institutions (especially the Prosecutor General's Office, the Police Department, and the Ministry of the Interior), non-governmental organisations, and hate crime victims, a working group regulation and action plan have been prepared and approved to facilitate the work of the Ministry of the Interior's hate crime prevention working group.

In order to better understand the situation of communities affected by hate crime and their relationship with law enforcement, meetings and discussions were held to talk about practical issues, what to do and where to go in the event of a hate crime. To encourage community members to report hate crimes, an online tool for reporting hate crimes has been launched - <https://manoteises.lt/pranesk/>

The project also aims to encourage the public to recognize such crimes during a social advertising campaign.

The project is co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020) of the European Union, Project Agreement with the European Commission No. 848353 (REC) REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018.

